

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT, AGRICULTURA I PESCA

3000

*Resolució del conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca per la qual es declara l'existència de la plaga de l'eruga peluda de l'alzina (*Lymantria dispar*) a l'illa de Mallorca, i es qualifiquen d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptin per controlar-la*

Consideracions jurídiques

En l'àmbit forestal, la prevenció i lluita contra les plagues es regeixen pel que disposa la Llei 43/2002, de 20 de novembre, de sanitat vegetal, a la qual es remet l'article 51 de la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forest.

D'acord amb la Llei 43/2002, de 20 de novembre, de sanitat vegetal, l'autoritat competent d'una Comunitat Autònoma podrà declarar l'existència d'una plaga quan produeixi o pugui produir perjudicis econòmics o danys de tal intensitat, extensió o naturalesa que fessin necessària la lluita obligatòria com a mitjà més eficaç per combatre-la, o que les mesures de lluita requereixin ser aplicades en zones contínues o quan la plaga constitueixi un focus possible de dispersió (article 14.3). La declaració de plaga implicarà l'adopció d'alguna de mesures fitosanitàries incorporades a l'article 18 de la Llei, l'objectiu de les quals, per a plagues no considerades de quarantena, serà reduir la població de la plaga o els seus efectes (article 14.2.c).

Així mateix, l'article 15 faculta les administracions públiques a qualificar d'utilitat pública la lluita contra una determinada plaga quan els supòsits previstos a l'article 14 puguin tenir repercussions importants en l'àmbit nacional o en una comunitat autònoma i presenti alguna de les característiques que s'enumeren en aquest article.

Per altra banda, la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forest determina a l'article 52 que, sense perjudici del que estableix la Llei 43/2002 de sanitat vegetal, la protecció dels monts contra els agents nocius ha de ser de caràcter preferentment preventiu, mitjançant tècniques silvícoles adequades, la utilització d'agents biològics que impedeixin o frenin l'increment de les poblacions d'agents nocius i l'aplicació de mètodes de lluita integrada. A més a més, les comunitats autònomes adoptaran les mesures necessàries de vigilància, localització i extinció de focus incipients de plaga.

Fets

L'eruga peluda és un insecte lepidòpter que en fase larvària (eruga) s'alimenta de fulles i brots d'alzines principalment, però també d'altres vegetals; pot provocar efectes importants sobre la massa on afecta: defoliacions, debilitament, pèrdua de la coberta vegetal, pèrdua de sòl, alteració de les cadenes tròfiques de diverses espècies de la fauna autòctona i canvis en els processos ecològics de les superfícies forestals afectades, entre d'altres.

Apareix cíclicament, amb episodis epidèmics que poden tenir una duració d'entre 3 i 5 anys, en els quals provoquen defoliacions intenses; si aquestes defoliacions es repeteixen any rere any, acompanyades d'una climatologia extrema, nombrosos patògens com el perforador banyarriquer (*Cerambyx cerdo*) i la degradació del regenerat, podrien comprometre seriosament la supervivència dels alzinars.

Els alzinars són formacions boscoses de gran importància ecològica, ambiental i cultural a les Illes Balears. Estan protegits per diversa normativa, com pel Decret 130/2001, de 23 de novembre, pel qual s'aprova la delimitació a escala 1:5000 de les àrees d'alzinar protegit, que en delimita la superfície per a la protecció urbanística i legal d'aquests boscos, i especialment per l'anomenada Directiva Hàbitats, que li assigna el codi 9340 de «Boscos de *Q. ilex* i *Q. rotundifolia*». Les masses d'alzinar mallorquines es troben majoritàriament concentrades en la Serra de Tramuntana, espai declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO, per la qual cosa la conservació d'aquestes és prioritària per al medi ambient de les Illes.

Durant la primavera de 2018, va tenir lloc a Mallorca una explosió sobtada de la plaga de l'eruga peluda, especialment concentrada en el centre de l'illa que va afectar els municipis de Llubí, Sineu, Costitx, Sencelles, Inca, Muro i Lloret de Vistalegre, i l'oest de la Serra de Tramuntana: Valldemossa, Esporles i Bunyola, principalment. En el centre de l'illa les alzines no contenen, en general, alzinars de grans extensions, sinó que es tractaria més aviat d'alzines aïllades, en formacions lineals o formant petits bosquets d'alzines, prop de cases, camins o nuclis residencials. A la Serra de Tramuntana, per contra, hi ha grans extensions d'alzinars, que recorren la Serra d'oest a est.

En les darreres dècades no havia tingut lloc a Mallorca una explosió poblacional com la d'aquesta primavera de 2018. El succés més destacable fou el 2005, amb 19 hectàrees afectades en el municipi d'Artà, que es van tractar amb mitjans terrestres. Durant el període de 2005 a 2018, únicament s'han detectat algunes defoliacions molt puntuals i lleugeres.

A Menorca, en canvi, l'any 2006 es va iniciar un episodi epidèmic que va afectar pràcticament la totalitat dels alzinars menorquins, amb defoliacions importants i successives dels arbres, que van generar un important debilitament posterior de les alzines, així com alarma social i molèsties entre els ciutadans i els turistes.

L'any 2008 es va declarar a Menorca l'existència de la plaga de l'eruga peluda, i es van qualificar d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptassin per controlar-la (BOIB núm. 52 de 17 d'abril de 2008).

Actualment, i d'acord amb la inspecció realitzada el mes de juny de 2018, la superfície afectada a l'illa de Mallorca seria de 4.529,85 ha, de les quals 3.415,03 (75 %) es trobarien en nivell 1, 492,39 (11%) en nivell 2 i 622,43 (14 %) en nivell 3 (màxima defoliació).

Per la mateixa dinàmica poblacional de l'espècie, es preveu que en anys successius els atacs s'incrementin i que augmenti la superfície afectada i que, fins i tot, podria quedar afectada la totalitat d'alzinars de l'illa de Mallorca, atesa la gran voracitat i rapidesa en l'alimentació i en els desplaçaments que té aquest insecte. Per aquest motiu, cal planificar el control integral de *Lymantria dispar*, de manera que compregui tot el conjunt d'actuacions que es poden dur a terme per controlar-ne la població.

La gran extensió de superfície afectada, la gravetat i intensitat dels danys que genera sobre els boscos autòctons de l'illa de Mallorca, així com la possible dispersió de l'insecte per la resta d'alzinars de la Serra de Tramuntana en particular i de tota l'illa en general, fan necessari declarar la plaga de l'eruga peluda a Mallorca i d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptin per controlar-la.

Arran de la situació d'explosió de la plaga durant la primavera de 2018, la Conselleria de Medi Ambient va realitzar diverses xerrades i reunions informatives; assessorament a ajuntaments i a particulars; va adquirir i va instal·lar més de 1.000 trampes per monitorar i capturar l'insecte, amb les quals es van capturar més de 900.000 papallones, i va dur a terme una inspecció terrestre i aèria dels alzinars per tal d'avaluar la situació i planificar mesures de control per als propers anys.

El 20 de juliol de 2018, la cap de Servei de Sanitat Forestal va redactar un informe on recomanava la declaració de la plaga de l'eruga peluda a l'illa de Mallorca, així com tot un conjunt d'actuacions de lluita integral per a la conservació dels alzinars davant aquesta plaga a realitzar durant els propers anys.

El 31 de juliol de 2018, va tenir lloc una reunió a la qual es van convocar tots els ajuntaments dels municipis afectats. Els assistents a la reunió van estar d'acord amb la declaració de la plaga i amb l'adopció de mesures de control.

El mes de setembre de 2018, es va enviar als ajuntaments afectats una carta en què es comunicaven les actuacions que planteja la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca i un calendari amb el període de temps perquè cada municipi ens sol·licités aquestes actuacions de control.

Durant el 2018 s'obtingueren multitud de queixes i sol·licituds per dur a terme actuacions de control de l'eruga peluda, tant de particulars com dels ajuntaments afectats. A tall d'exemple, respecte a les queixes per la presència massiva de l'eruga peluda i els danys generats, l'Ajuntament de Costitx va rebre més de 200 queixes durant la primavera i l'estiu de 2018; l'Ajuntament de Valldemossa ha manifestat l'afectació greu que ha patit el 2018, amb més de 100 ha afectades i multitud de queixes; l'Ajuntament de Llubí també ens ha manifestat les nombroses queixes i sol·licituds d'actuació que va tenir entre els veïnats del seu municipi; Inca i Sineu també van rebre nombroses queixes i sol·licituds. Fins a 12 municipis de l'illa de Mallorca ja ens han manifestat la necessitat que s'actuï l'any 2019 i els següents per controlar la plaga de l'eruga peluda.

Les competències de la Comunitat Autònoma en la gestió de la sanitat forestal i defensa dels equilibris biològics dels ecosistemes forestals correspon a la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, d'acord amb el Decret 24/2015, de 7 d'agost, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (BOIB núm. 120, de 8 d'agost de 2015).

En data 3 d'agost de 2018, el conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca va dictar una resolució perquè s'iniciassin els tràmits per declarar la plaga de l'eruga peluda (*Lymantria dispar*) a l'illa de Mallorca i es qualificassin d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptin per controlar-la.

En compliment de l'article 83 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, el 12 de gener s'obre un període d'informació pública amb relació a la declaració de la plaga, mitjançant la publicació al BOIB (núm. 6, de 12 de gener de 2018) d'un esborrany sobre una resolució del conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca sobre aquesta declaració de plaga. La finalitat és que qualsevol persona física o jurídica pugui examinar l'expedient i formular les al·legacions o observacions que consideri

pertinents en un termini de 20 dies hàbils a comptar des de l'endemà de la publicació de l'anunci en el BOIB. Un cop finalitzat aquest termini, no se n'ha rebut cap al·legació ni cap observació.

D'acord amb l'article 82 de la Llei 39/2015, també durant el mes de gener es va iniciar el tràmit d'audiència i es van enviar 96 cartes en què s'informava sobre la declaració de la plaga a les administracions i interessats següents: ajuntaments de Mallorca, associacions agràries, oficines comarcals agràries, Consell Balear de Producció Agrària Ecològica, Consell Regulador de la Denominació d'Origen, Associació Balear d'Apicultors i conselleries i administracions públiques. Una vegada acabat el termini per formular al·legacions i observacions, s'han obtingut 8 respostes: els ajuntaments de Valldemossa, Sineu i Llubí ens sol·liciten l'adopció de mesures de control contra aquesta plaga; els ajuntaments d'Inca, Artà i Sant Joan no hi formulen cap al·legació, i les conselleries d'Hisenda i Administracions Públiques i la de Serveis Socials i Cooperació tampoc no hi formulen cap al·legació.

Finalment, el director general d'Espais Naturals i Biodiversitat ha formulat una proposta de resolució, de 28 de març de 2019, per la qual es declara l'existència de la plaga de l'eruga peluda de l'alzina (*Lymantria dispar*) a l'illa de Mallorca i es qualifiquen d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptin per controlar-la.

Per tot això, dict la següent

Resolució

- 1.- Declarar l'existència de la plaga de l'eruga peluda (*Lymantria dispar*) a tota l'illa de Mallorca.
- 2.- Declarar d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptin per controlar la plaga de l'eruga peluda a totes les superfícies forestals amb formacions d'alzinar a l'illa de Mallorca, d'acord amb l'article 15 de la Llei 43/2002.
- 3.- Establir l'aplicació de les mesures fitosanitàries que fixa l'article 18 de la Llei 43/2002 que exigeixin mitjans extraordinaris no assumibles pels particulars i que, per tant, pot executar la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca. Concretament, s'estableix l'aplicació de mesures de control de l'eruga peluda consistents en els tractaments fitosanitaris aeris i terrestres, i la instal·lació de trampes.
En cas dels tractaments aeris, s'ha de complir l'article 27 i següents del Reial decret 1311/2012, de 14 de setembre, pel qual s'estableix el marc d'actuació per aconseguir un ús sostenible dels productes fitosanitaris.
- 4.- Publicar aquesta Resolució en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears* i a la pàgina web del Servei de Sanitat Forestal de la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat (<http://sanitatforestal.caib.es>).
- 5.- Comunicar aquesta Resolució al Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació, als efectes que preveu l'article 14 de la Llei 43/2002.

Interposició de recursos

Contra aquesta Resolució, que exhaureix la via administrativa, es pot interposar un recurs de reposició davant el conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca en el termini d'un mes comptador des de l'endemà de la publicació en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*, d'acord amb els articles 112, 123 i 124 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

També s'hi pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears en el termini de dos mesos comptadors des de l'endemà de la publicació, d'acord amb l'article 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Palma, 29 de març de 2019

El conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca
Vicenç Vidal Matas

